

Research Paper

Analyzing the Scientific Production Trend in the Field of Sports Psychology on the Web of Science

Marzieh yarizanganeh¹, Ismael Mostafavi^{2*}

۱. Assistant Professor Department of Knowledge and Information Science, Marvdasht Branch, Islamic Azad University, Marvdasht, Iran

۲. Assistant Professor, Department of Information Science and Knowledge Studies, Yazd University, Yazd, Iran

Keywords:

Content analysis, scientific publications, sports psychology, Web of Science

Abstract

Introduction: Considering the increasing importance of sports psychology in today's societies, it is necessary to use scientific and accurate approaches for a better understanding of this field. By providing quantitative and analytical tools, scientometrics can help identify trends, patterns and key indicators in the field of sports psychology. The objective of this study is to analyze and examine the scientific content in the field of sports psychology on the Web of Science.

research methodology: The research method is content analysis of scientific texts, conducted with an approach to bibliometrics and using Web of Science software. The study period covers publications from 1988 to 2024. Data analysis was performed using Excel, R, SPSS, and NetDraw. Additionally, clustering of concepts based on word co-occurrence matrices was done using SPSS.

Findings: The study found that sports psychology has been studied in the form of 2918 publications on the Web of Science platform. The majority of published documents in the field of sports psychology on the Web of Science platform are journal articles, which account for 2294 publications. The United States, England, and Canada are the main pioneers in scientific production in the field of sports psychology globally. The United States has the most international collaborations in scientific production in the field of sports psychology with countries such as England, Australia, Spain, and Germany. The study of the growth trend in scientific production in the field of sports psychology shows a significant growth in studies over the past decade, with the most publications in this field in 2021. The most frequently used keywords are performance, sports, sports psychology, experience, anxiety, trust, value, health, and skill.

Conclusion: : The study's results showed that studies in the field of sports psychology are primarily focused on examining the psychological factors that affect athletic performance, athletes' experiences, managing anxiety and stress, increasing self-confidence and mental value, improving mental health, and developing psychological skills. Given the importance of psychological factors in athletes' success, research in this field has focused on identifying and examining key variables such as performance, experience, anxiety, self-confidence, mental health, and psychological skills to provide effective solutions for improving athletic performance through managing and strengthening psychological aspects.

Corresponding author: Ismael Mostafavi

Address: Assistant Professor, Department of Information Science and Knowledge Studies, Yazd University.

Tell: 09126673244

Email: mostafavi@yazd.ac.ir

مطالعه علم‌سنجی روند تولیدات علمی حوزه روان‌شناسی ورزش در پایگاه اطلاعاتی وب‌آوساینس

مرضیه یاری زنگنه^۱، اسماعیل مصطفوی^{۲*}

۱. استادیار، گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی، واحد مرودشت، دانشگاه آزاد اسلامی، مرودشت، ایران

۲. استادیار، گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی، دانشگاه یزد، یزد، ایران

شماره صفحات:

چکیده

مقدمه و هدف: نظریه اهمیت روزافزون روان‌شناسی ورزش در جوامع امروزی، استفاده از رویکردهای علمی و دقیق برای درک بهتر این حوزه ضروری است. علم‌سنجی با ارائه ابزارهای کمی و تحلیلی، می‌تواند به شناسایی روندها، الگوها و شاخص‌های کلیدی در حوزه روان‌شناسی ورزشی کمک کند. هدف پژوهش حاضر بررسی و تحلیل محتوای بروندهای علمی حوزه موضوعی روان‌شناسی ورزش در پایگاه اطلاعاتی وب‌آوساینس است.

روش‌شناسی پژوهش: روش پژوهش تحلیل محتوای متون علمی است؛ و با رویکرد علم‌سنجی و با استفاده از نرم‌افزارها و پایگاه اطلاعاتی علم‌سنجی وب‌آوساینس انجام شده است. بازه زمانی مورد مطالعه، متون منتشر شده در این پایگاه اطلاعاتی را از سال ۲۰۲۴-۱۹۸۸ میلادی در بر می‌گیرد. برای تحلیل داده‌های از نرم‌افزارهای اکسل، راورپریمپ، وسویور، یوسی نت و نت دراو استفاده شد. همچنین خوشه‌بندی مفاهیم بر پایه ماتریس همبندی واژگان توسط نرم‌افزار اس‌پی‌اس‌اس انجام شده است.

یافته‌ها: یافته‌های مطالعه نشان می‌دهد روان‌شناسی ورزش در قالب ۲۹۱۸ اثر در پایگاه اطلاعاتی وب‌آوساینس مورد مطالعه قرار گرفته است. بیشترین مدارک منتشرشده پایگاه اطلاعاتی وب‌آوساینس در زمینه روان‌شناسی ورزش را مقالات مجلات با ۲۲۹۴ مدرک تشکیل می‌دهند. آمریکا، انگلستان و کانادا پیشگامان اصلی در تولید علم در زمینه روان‌شناسی ورزش در سطح جهانی هستند ایالات متحده آمریکا بیشترین همکاری‌های بین‌المللی را در تولید علم حوزه روان‌شناسی ورزش با کشورهای انگلستان، استرالیا، اسپانیا و آلمان داشته است. مطالعه روند رشد تولیدات علمی در حوزه روان‌شناسی ورزش نشان‌دهنده رشد چشمگیر مطالعات در ده سال گذشته است به طوری که بیشترین بروندهای این حوزه در سال ۲۰۲۱ منتشر شده است. واژگان: عملکرد، ورزش، روان‌شناسی ورزش، تجربه، اضطراب، اعتماد، ارزشمندی، سلامت و مهارت بیشترین تکرار را داشته‌اند.

بحث و نتیجه‌گیری: نتایج پژوهش نشان داد مطالعات در حوزه روان‌شناسی ورزش عمدتاً متمرکز بر بررسی عوامل روان‌شناختی مؤثر بر عملکرد ورزشی، تجربیات ورزشکاران، مدیریت اضطراب و استرس، افزایش اعتماد به نفس و ارزشمندی ذهنی، ارتقای سلامت روان و توسعه مهارت‌های روانی بوده است. باتوجه به اهمیت عوامل روانی در موفقیت ورزشکاران، پژوهش‌های این حوزه بر شناسایی و بررسی متغیرهای کلیدی مانند عملکرد، تجربه، اضطراب، اعتمادبه‌نفس، سلامت روان و مهارت‌های روان‌شناختی تمرکز داشته‌اند تا بتوانند راهکارهای مناسب برای بهبود عملکرد ورزشی از طریق مدیریت و تقویت جنبه‌های روانی ارائه دهند.

استناد: یاری زنگنه مرضیه، مصطفوی اسماعیل، ۱۴۰۳، مطالعه علم‌سنجی روند تولیدات علمی حوزه روان‌شناسی ورزش در پایگاه اطلاعاتی

وب‌آوساینس، دومین همایش ملی پژوهش‌های نوین در علوم ورزشی

* نویسنده مسئول: اسماعیل مصطفوی

نشانی: استادیار گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی، دانشگاه یزد

تلفن: 09126673244

پست الکترونیکی: mostafavi@yazd.ac.ir

مقدمه

ورزش و فعالیت بدنی نقش مهمی در سلامت جسمی و روانی انسان دارد. علاوه بر فواید جسمانی، ورزش می‌تواند بر عملکرد روانی، احساسات و رفتار نیز تأثیرگذار باشد. روان‌شناسی ورزش شاخه‌ای از علم روان‌شناسی است که به بررسی عوامل روانی مرتبط با ورزش و فعالیت بدنی می‌پردازد. روان‌شناسی ورزش به ورزشکاران کمک می‌کند تا عملکرد خود را بهبود بخشند، با استرس و فشارهای روانی مقابله کنند و انگیزه و اعتمادبه‌نفس خود را افزایش دهند. همچنین، این شاخه از روان‌شناسی می‌تواند به افراد غیرورزشکار در زمینه‌های مختلف از جمله سلامت روان، کنترل استرس و افزایش انگیزه کمک کند. (گیلی و دیگران، ۲۰۱۸)

روان‌شناسی ورزش یک شاخه تخصصی از علم روان‌شناسی است که به بررسی و درک رفتارها، احساسات و فرایندهای ذهنی افراد در زمینه‌های مختلف ورزشی می‌پردازد. این حوزه نقش مهمی در موفقیت ورزشکاران، تیم‌ها و سازمان‌های ورزشی ایفا می‌کند و به همین دلیل، اهمیت آن در جامعه امروزی غیرقابل‌انکار است. بر اساس مطالعات انجام شده یکی از مهم‌ترین نقش‌های روان‌شناسی ورزش، کمک به ورزشکاران برای دستیابی به عملکرد بهینه است. متخصصان این حوزه با استفاده از تکنیک‌های مختلف مانند آموزش تمرکز، کنترل استرس، تصویرسازی ذهنی و خودگویی مثبت، به ورزشکاران کمک می‌کنند تا توانایی‌های روانی خود را ارتقا دهند و در شرایط فشار روانی عملکرد بهتری داشته باشند. (Weinberg & Gould, 2019) فشارهای روانی ناشی از رقابت‌های سطح بالا، می‌تواند منجر به مشکلات روانی مانند اضطراب، افسردگی و اختلالات خوردن در ورزشکاران شود. روان‌شناسان ورزشی با شناسایی عوامل خطر و ارائه مداخلات روان‌شناختی مناسب، به پیشگیری و درمان این مشکلات کمک می‌کنند. (Reardon & Factor, 2010) ورزش و فعالیت بدنی نقش مهمی در ارتقای سلامت روان افراد جامعه دارد. روان‌شناسان ورزشی با طراحی برنامه‌های ترویج فعالیت بدنی و آموزش مزایای روانی ورزش، به افزایش آگاهی عمومی و ترغیب افراد به سبک زندگی فعال کمک می‌کنند. (Ekkekakis, 2013)

روان‌شناسی ورزش یک حوزه پژوهشی مهم و در حال رشد است که می‌تواند دانش ما را در زمینه‌های مختلف گسترش دهد. تحقیقات در این حوزه از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است، زیرا می‌تواند به ما کمک کند تا درک عمیق‌تری از عوامل روانی مؤثر بر عملکرد ورزشی، سلامت روان و رفتار انسان داشته باشیم. با توجه به اهمیت روزافزون روان‌شناسی ورزش در جوامع امروزی، استفاده از رویکردهای علمی و دقیق برای درک بهتر این حوزه ضروری است. علم‌سنجی با ارائه ابزارهای کمی و تحلیلی، می‌تواند به شناسایی روندها، الگوها و شاخص‌های کلیدی در حوزه روان‌شناسی ورزشی کمک کند. این امر می‌تواند به تصمیم‌گیری‌های آگاهانه‌تر، برنامه‌ریزی راهبردی بهتر و در نهایت، پیشرفت و توسعه مؤثرتر حوزه روان‌شناسی ورزش منجر شود. با استفاده از علم‌سنجی، محققان و متخصصان می‌توانند عملکرد پژوهشی را ارزیابی کنند، شبکه‌های همکاری را شناسایی کنند، محتوای پژوهش‌ها را تحلیل کنند و موضوعات جدید و روبه‌رشد را شناسایی کنند. این امر می‌تواند به افزایش کیفیت پژوهش‌ها، تقویت همکاری‌های بین‌المللی و انتقال دانش در حوزه روان‌شناسی ورزش کمک کند. در نهایت، با توجه به اهمیت روزافزون ورزش در جوامع امروزی، استفاده از رویکردهای علمی و دقیق مانند علم‌سنجی در حوزه روان‌شناسی ورزشی می‌تواند به پیشرفت و توسعه این حوزه کمک شایانی کند؛ بنابراین بررسی وضعیت علم‌سنجی روند علمی پژوهش‌های حوزه موضوعی روان‌شناسی ورزشی در پایگاه اطلاعاتی وب‌آوساینس مسئله پژوهش حاضر است در همین راستا ارائه نقشه علمی و نقش اثربخش تولیدات علمی حوزه روان‌شناسی ورزشی به شناخت بهتر این حوزه و زمینه‌های مرتبط پژوهشی از نظر کمی و کیفی کمک می‌کند و مسیر را برای انجام پژوهش‌های این حوزه موضوعی با رویکردهای جدید در آینده هموار می‌سازد.

در جستجوهای صورت گرفته زمان انجام پژوهش حاضر، در مطالعات داخلی پژوهشی که به روش علم‌سنجی مصورسازی برون‌دادهای علمی روان‌شناسی ورزشی را به طور خاص (سال‌های ۲۰۲۴-۱۹۸۰) در پایگاه اطلاعاتی وب‌آوساینس مورد بررسی قرار داده باشد یافت نشد؛ بنابراین، پژوهش حاضر با سعی در پر نمودن خلأ موجود در پژوهش‌های پیشین باهدف بررسی برون‌دادهای علمی پژوهشگران در حوزه روان‌شناسی ورزشی طی سال‌های ۲۰۲۴-۱۹۸۰ در پایگاه اطلاعاتی وب‌آوساینس انجام شده و در صدد پاسخ به سؤالات زیر است.

۱- بیشترین مقالات در رابطه با روان‌شناسی ورزشی در وب‌آوساینس توسط کدام نویسندگان منتشر شده است.

- ۲- روند رشد مقالات مرتبط با حوزه روان‌شناسی ورزشی در وب‌آوساینس طی سال‌های مورد بررسی چگونه است؟
- ۳- منابع هسته در نشر مقالات علمی در رابطه با زمینه روان‌شناسی ورزشی در وب‌آوساینس کدامند؟
- ۴- پژوهشگران کدام دانشگاه‌ها / مؤسسات بیشترین تولیدات علمی حوزه روان‌شناسی ورزشی را در وب‌آوساینس داشته‌اند؟
- ۵- پژوهشگران کدام کشورها بیشترین تولیدات علمی حوزه روان‌شناسی ورزشی در وب‌آوساینس را داشته‌اند؟
- ۶- وضعیت همکاری کشورها در تولیدات علمی حوزه روان‌شناسی ورزشی در وب‌آوساینس چگونه است؟
- ۷- وضعیت همکاری بین‌المللی ایران در تولیدات علمی حوزه روان‌شناسی ورزشی در وب‌آوساینس به چه صورت بوده است؟
- ۸- نقشه شبکه واژگان به کاررفته در مدارک علمی حوزه روان‌شناسی ورزشی در وب‌آوساینس چگونه است؟
- ۹- نمودار مفهومی کلیدواژه، کشور و دانشگاه در بروندهای علمی حوزه موضوعی روان‌شناسی ورزشی در پایگاه اطلاعاتی وب‌آوساینس چگونه است.

بررسی پایگاه‌های اطلاعاتی نشان داد تاکنون مطالعه‌ای به روش علم‌سنجی در حوزه روان‌شناسی ورزش در پایگاه وب‌آوساینس در کشور منتشر نشده است؛ بنابراین به نتایج پژوهش‌های که بروش علم‌سنجی در حوزه علوم ورزشی انجام شده اشاره می‌شود

نتایج مطالعه آرش و همکاران (۱۴۰۲) در تحلیل علم‌سنجی تولیدات علمی حوزه علوم ورزشی بر اساس مقالات نمایه شده در پایگاه وب‌آوساینس طی سال‌های ۲۰۲۲-۲۰۱۲ نشان داد که بیشترین و کمترین تولیدات علمی در حوزه مورد بررسی به ترتیب در سال‌های ۲۰۲۱ و ۲۰۱۲ بود. موضوعات «آموزش عالی»، «علوم ورزشی»، «عملکرد»، و «تربیت‌بدنی» بر اساس خوشه‌بندی واژگان پرسامد، به‌عنوان خوشه‌های موضوعی حوزه علوم ورزشی شناسایی شدند. کشورهای اسپانیا و استرالیا نسبت به ایتالیا، آلمان، ترکیه و جمهوری خلق چین از چگالی بیشتری در حوزه مقالات ورزشی برخوردار هستند. تحلیل خوشه‌ای شبکه هم‌تألیفی کشورها در حوزه علوم ورزشی نشان می‌دهد که این شبکه از ۵ خوشه متمایز تشکیل شده است. همبندی واژگان گوناگونی چون «تمرین»، «آموزش» و «ورزش» در ترسیم نقشه علم این حوزه مشخص شد.

نتایج پژوهش شهبازی (۱۴۰۱) در تحلیل وضعیت تولید علم حوزه فیزیولوژی ورزشی و تندرستی ایران و ترسیم چگالی هم‌تألیفی بر اساس اطلاعات پایگاه وب‌آوساینس طی سال‌های ۲۰۰۲ تا ۲۰۲۱ بیانگر آن است که ۱۸۶۵ رکورد مربوط به فیزیولوژی ورزشی و تندرستی ایران در پایگاه وب‌آوساینس نمایه شده و روند انتشار صعودی بوده است. حدود ۹ درصد مقالات فیزیولوژی ورزشی و تندرستی یک نویسنده‌ای و ۹۱ درصد حاصل زحمات گروهی بوده است. کلمه Exercise با بسامد ۶۶۷، پرتکرارترین کلمه در مقالات فیزیولوژی ورزشی و تندرستی است.

عاشوری و خاصه (۱۳۹۹) در تحلیل و بررسی وضعیت پژوهش‌های فارسی انجام‌گرفته در حوزه طب ورزشی در پایگاه استنادی جهان اسلام دریافتند ۱۵۶۶ مقاله مورد بررسی در مجموع فقط ۲۶۶ استناد دریافت کرده بودند که به طور متوسط هر مقاله حدود ۰/۱۷ استناد داشته است و میزان بسیار پایینی به شمار می‌رود رشد کمی مقالات در دهه ۱۳۹۰ شمسی مشهودتر بوده است. باتوجه‌به الگوهای نویسنده‌گی، به نظر می‌رسد که پژوهشگران حوزه طب ورزشی از روحیه مشارکت علمی خوبی برخوردار هستند. باتوجه‌به خوشه‌های موضوعی حاصل از تحلیل هم‌واژگانی، به نظر می‌رسد پژوهش‌های این حوزه طیف وسیعی از مباحث را پوشش می‌دهند.

یافته‌های نعیمی کیا و همکاران (۱۳۹۸) در تحلیل محتوای مقاله‌های نشریه‌های علمی - پژوهشی داخل کشور در حوزه رفتار حرکتی و روان‌شناسی ورزشی منتشرشده در سال‌های ۱۳۸۸ تا ۱۳۹۵ نشان داد که نویسندگان مرد، نویسندگان دانشجوی دکتری، نویسندگان با رتبه علمی استادیار و نویسندگان گرایش رفتار حرکتی بیشترین نویسندگان مقاله‌ها بودند. همچنین، مشخص شد که عمده مقاله‌ها با موضوع

روان‌شناسی ورزشی و بعد از آن، با موضوع یادگیری حرکتی منتشر شده‌اند و به حیطة رشد و کنترل حرکتی کمتر پرداخته شده است. در این میان، مقوله هیجان‌ها بیشتر از سایر موارد موردتوجه پژوهشگران بود. بیشتر مقاله‌ها در حوزه «سلامت» انجام شده بودند در مقاله‌ها از منابع انگلیسی بیشتر از منابع فارسی استفاده شده بود.

در مطالعه تاش و همکاران (۲۰۲۱) نشریات روان‌شناسی ورزش و تمرین در وب آو ساینس مورد بررسی قرار گرفتند در مجموع ۱۷۲ مقاله منتشر شده در سال ۲۰۱۷ از ۴ نشریه روان‌شناسی ورزش و تمرین در چارک های ۱ تا ۴ جمع آوری شد نتایج پژوهش نشان داد مقالات منتشر شده در نشریات چارک ۱ بین چند موسسه و چند کشور بودند و چکیده و بحث طولانی تری داشتند و از منابع بیشتری استفاده کرده بودند. مقالات چندملیتی و مقالاتی با چکیده ساختاریافته، استنادات بیشتری دریافت کردند. تعداد کشورهای همکار، تعداد منابع، طول عنوان، چکیده و مقدمه با تعداد استنادات ارتباط معناداری داشت. بر اساس تحلیل کتابسنجی، انگلستان، ایالات متحده و کانادا از کشورهای اصلی مشارکت کننده بودند.

پژوهش چن و همکاران^۱ (۲۰۲۰) نشان داد که کشورهای آمریکا، انگلستان و استرالیا بیشترین سهم را در تولیدات علمی مدیریت ورزش داشته‌اند.

مطالعه سینگ و کومار^۲ (۲۰۱۸) نشان داد که تولیدات علمی در حوزه مدیریت ورزش در سال‌های اخیر رشد قابل توجهی داشته است

مطالعه ژاورچنیک، کوكول، پیسات و بلازون^۳ (۲۰۱۵) در شناسایی رایج‌ترین مباحث مطرح در حوزه‌های ترکیبی علوم ورزش و عضله نشان داد رایج‌ترین خوشه‌های پژوهشی در حوزه ورزش و عضله عبارت‌اند از: «تربیت‌بدنی» که خود شامل دو موضوع فعالیت بدنی و پزشکی - ورزشی می‌شود؛ «آموزش» که شامل دو زیرشاخه آموزش و توان‌بخشی می‌شود و «فصل تمرین» که از دو مبحث پرش و مسابقه تشکیل شده است.

کیم (۲۰۱۲) در بررسی استفاده از تحلیل شبکه ساختار دانش در حوزه مدیریت ورزشی دریافت. مفاهیمی نظیر «مدل»، «سازمان»، «رفتار»، و «عملکرد» که بسیاری از آنان به رشته‌های روان‌شناسی و جامعه‌شناسی وابسته‌اند، رایج‌ترین واژگان در پژوهش‌های حوزه مدیریت ورزشی بوده‌اند. یافته‌های مربوط به تحلیل هم‌واژگانی نشان داد که در سال‌های اولیه بیشتر واژگان به مباحثی نظیر نظریه سازمانی یا رفتار سازمانی مرتبط بودند، اما در سال‌های اخیر موضوعاتی نظیر «رضایتمندی»، «تعهد»، «مدل‌های عملیاتی» و «عدالت توزیعی» در پژوهش‌های حوزه مدیریت ورزشی رواج یافته‌اند.

پژوهش‌های علم‌سنجی در حوزه روان‌شناسی ورزش نشان می‌دهند که این حوزه در حال رشد و توسعه است. در ایران، اگرچه تعداد پژوهش‌ها و همکاری‌های علمی در حال افزایش است، اما هنوز نیاز به تقویت بیشتری دارد. در سطح بین‌المللی، پژوهش‌های گسترده‌تری انجام شده و همکاری‌های بین‌المللی منجر به تولید مقالات باکیفیت بالاتر شده است. برای ارتقا سطح پژوهش‌های علم‌سنجی در ایران، نیاز به افزایش همکاری‌های بین‌المللی و استفاده از فناوری‌های جدید در پژوهش‌ها احساس می‌شود.

روش شناسی پژوهش

پژوهش حاضر از نوع توصیفی است که با رویکرد علم‌سنجی انجام شده است. در این مطالعه تمامی پژوهش‌های صورت‌گرفته در حوزه روان‌شناسی ورزش که تا سال ۲۰۲۴ منتشر شده‌اند، از پایگاه وب‌آوساینس استخراج گردیده و مورد بررسی قرار گرفته‌اند. کلیه رکوردهای بازیابی شده در حیطة نویسنده، موضوع، سال انتشار و مجله مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند. همچنین برای خوشه‌بندی و مصورسازی واژگان پرتکرار، و ترسیم شبکه همکاری علمی بین کشورها، از روش تحلیل هم‌رخدادی واژگان و تحلیل شبکه‌های اجتماعی استفاده شده

^۱ Chen et al.

^۲ Singh & Kumar

^۳ Zavrnsnik, Kokol, Pisot & Blazun

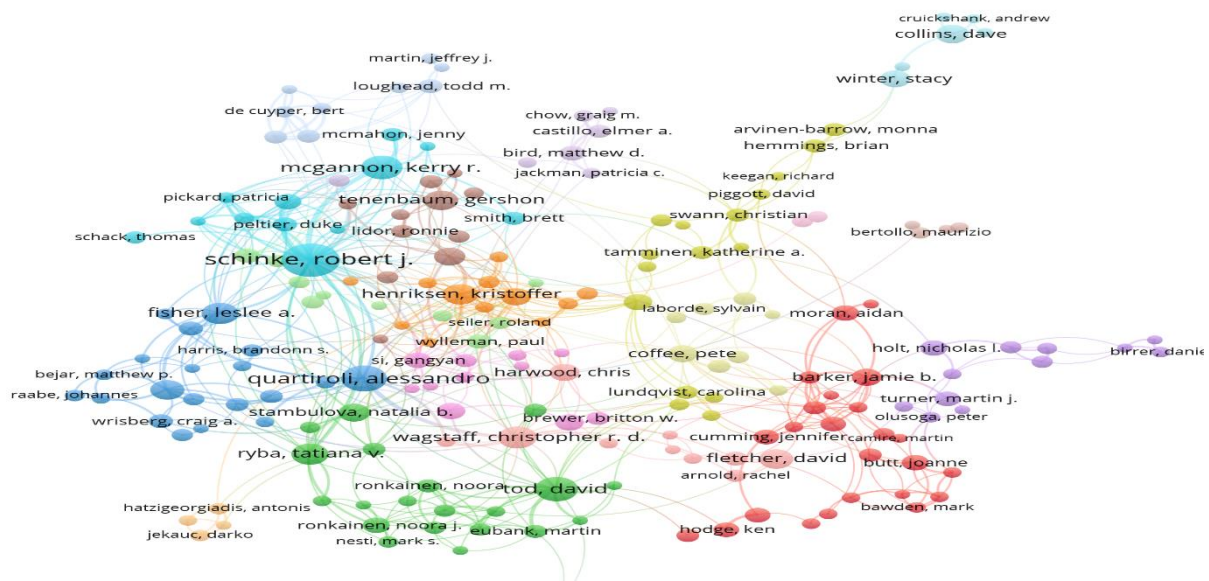
است. جامعه آماری پژوهش حاضر را تمام مطالعات روان‌شناسی ورزش در وب‌آوساینس در بازه زمانی ۱۹۸۰-۲۰۲۴ تشکیل می‌دهند. پایگاه وب‌آوساینس یک نمایه استنادی بوده و هدف از راه‌اندازی چنین پایگاهی، ایجاد بستری برای شکل‌گیری ارتباطات میان محققان و امکان دسترسی ساده‌تر به مقالات و منابع علمی بوده است. به‌منظور بازیابی رکوردهای مرتبط، کلیدواژه‌های مدیریت ورزش شناسایی و با استفاده از راهبرد جستجوی زیر، (TS=" SPORT PSYCHOLOGY " AND (1980 To 2024) در تاریخ ۱۴۰۳/۰۳/۱۰ بازیابی و دریافت شد.

جستجوی اولیه در فیلد موضوع، شامل جستجو موضوع منجر به بازیابی تعداد ۲۹۱۸ مدرک شد. پس از پیش‌پردازش کلیدواژه‌ها با استفاده از نرم‌افزار راورپریمپ، برای تهیه ماتریس هم‌رخدادی باید نقطه برش انتخاب شود. برای انتخاب کلیدواژه‌های نهایی از روش بردفورد استفاده شد؛ برای این کار ۱۵۱ کلیدواژه نهایی انتخاب شدند. پس از شناسایی کلیدواژه‌های پرتکرار، با استفاده از نرم‌افزار راورپریمپ ماتریس هم‌واژگانی تهیه شد. سپس با استفاده از نرم‌افزارهای «یو.سی.نت» و «نت دراو»، شبکه هم‌رخدادی کلیدواژه‌ها و شبکه علمی موضوعات ترسیم شد داده‌ها استخراج شده با «نرم‌افزار اکسل» (۲۰۲۳) در قالب جداول و نمودارها ترسیم گردید. در مطالعه حاضر به تحلیل محتوای ۲۹۱۸ مدرک منتشر شده با موضوع روان‌شناسی ورزش در پایگاه وب‌آوساینس پرداخته شده است.

یافته‌ها

یافته‌ها به تفکیک سوالات پژوهش ارائه می‌شود

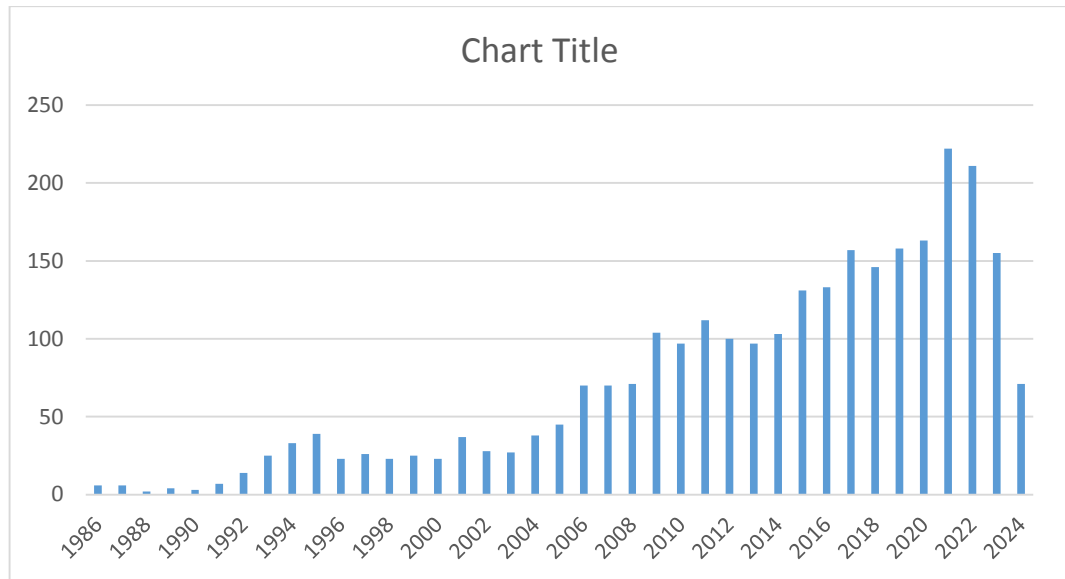
سؤال اول. شبکه همکاری نویسندگان مقالات منتشر شده در زمینه روان‌شناسی ورزش در پایگاه اطلاعاتی وب‌آوساینس چگونه است؟

نقشه ۱. وضعیت همکاری نویسندگان زمینه روان‌شناسی ورزش در پایگاه اطلاعاتی وب‌آوساینس

بررسی تولیدات علمی بر اساس نویسندگان نشان داد ۴۸۴۰ نویسنده در تولیدات علمی حوزه روان‌شناسی ورزش در وب‌آوساینس مشارکت داشتند "Schinke RJ" با ۶۲ اثر (۲,۱۲۵ درصد) بیشترین تعداد آثار را دارد. "Quartiroli A" با ۳۸ اثر (۱,۳۰۲ درصد) در رتبه دوم و چهار نویسنده "Ryba TV"، "Schinke R"، "Tenenbaum G"، "Tod D"، هر کدام با ۳۳ اثر (۱,۱۳۱ درصد) در رتبه سوم قرار دارند.

سؤال دوم. روند رشد مقالات حوزه روان‌شناسی ورزش در پایگاه اطلاعاتی وب‌آوساینس طی سال‌های مورد بررسی چگونه است؟

نمودار ۱. پراکندگی تعداد مدارک منتشر شده در حوزه روان‌شناسی ورزش در طی سال‌های مورد بررسی در پایگاه اطلاعاتی وب‌آوساینس

بررسی روند رشد مقالات مرتبط با حوزه روان‌شناسی ورزش در محدوده زمانی ۱۹۸۸-۲۰۲۴ در پایگاه وب‌آوساینس نشان داد که روند انتشار مقالات صعودی بوده است. کمترین تعداد انتشار مقالات در سال‌های ۱۹۸۸-۱۹۹۱ با کمتر از ۱۰ اثر و بیشترین تعداد انتشار در سال ۲۰۲۱ با ۲۲۲ اثر به ثبت رسیده است.

سؤال سوم. منابع هسته در نشر مقالات علمی در رابطه با زمینه روان‌شناسی ورزش در پایگاه اطلاعاتی وب‌آوساینس کدامند؟

جدول ۱. منابع هسته در نشر یافته‌های حوزه روان‌شناسی ورزش در پایگاه اطلاعاتی وب‌آوساینس

عنوان مجله	تعداد رکورها	درصد
SPORT PSYCHOLOGIST	330	11.309
INTERNATIONAL JOURNAL OF SPORT AND EXERCISE PSYCHOLOGY	181	6.203
PSYCHOLOGY OF SPORT AND EXERCISE	179	6.134
JOURNAL OF APPLIED SPORT PSYCHOLOGY	177	6.066
JOURNAL OF SPORT PSYCHOLOGY IN ACTION	144	4.935
INTERNATIONAL JOURNAL OF SPORT PSYCHOLOGY	135	4.626
JOURNAL OF CLINICAL SPORT PSYCHOLOGY	94	3.221
FRONTIERS IN PSYCHOLOGY	93	3.187
JOURNAL OF SPORT EXERCISE PSYCHOLOGY	93	3.187
ZEITSCHRIFT FUR SPORTPSYCHOLOGIE	57	1.953

با توجه به داده‌های جدول ۱، نشریه «SPORT PSYCHOLOGIST» با انتشار 330 مقاله و سهم انتشار ۱۱/۳۰ درصد، از مجموع ۴۸۷ نشریه منتشر کننده مقالات حوزه پژوهش در رتبه اول قرار دارد. نشریه‌های «INTERNATIONAL JOURNAL OF PSYCHOLOGY OF SPORT AND EXERCISE PSYCHOLOGY» و «JOURNAL OF APPLIED SPORT PSYCHOLOGY» و «EXERCISE PSYCHOLOGY IN ACTION» به ترتیب با انتشار ۱۸۱، ۱۷۹، ۱۷۷، و ۱۴۴ مقاله در رتبه‌های دوم تا پنجم قرار گرفتند.

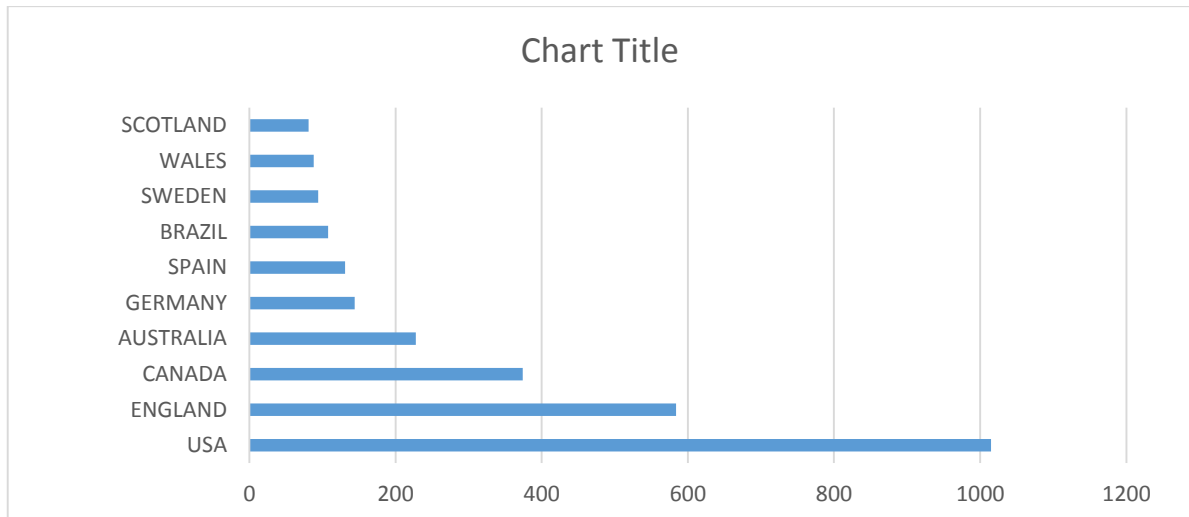
سؤال چهارم. وضعیت همکاری پژوهشگران دانشگاه‌ها / مؤسسات مختلف در تولیدات علمی حوزه روان‌شناسی ورزش در پایگاه اطلاعاتی وب‌آوساینس چگونه است؟

جدول ۲. وضعیت همکاری دانشگاه‌ها / مؤسسات علمی در زمینه روان‌شناسی ورزش در پایگاه اطلاعاتی وب‌آوساینس

ردیف	وابستگی سازمانی/دانشگاه‌ها/مؤسسات	تعداد	درصد
1	LAURENTIAN UNIVERSITY	91	3.119
2	LOUGHBOROUGH UNIVERSITY	82	2.81
3	STATE UNIVERSITY SYSTEM OF FLORIDA	77	2.639
4	UNIVERSITY OF WISCONSIN SYSTEM	72	2.467
5	LIVERPOOL JOHN MOORES UNIVERSITY	69	2.365
6	UNIVERSITY OF TENNESSEE SYSTEM	68	2.33
7	UNIVERSITY OF TENNESSEE KNOXVILLE	67	2.296
8	WEST VIRGINIA UNIVERSITY	67	2.296
9	CALIFORNIA STATE UNIVERSITY SYSTEM	66	2.262
10	HALMSTAD UNIVERSITY	58	1.988

همان‌طور که در جدول ۲ مشخص است، دانشگاه‌های «LAURENTIAN UNIVERSITY» با انتشار ۹۱ مقاله و سهم انتشار ۳/۱۱ درصد، «LOUGHBOROUGH UNIVERSITY» و «STATE UNIVERSITY SYSTEM OF FLORIDA» به ترتیب با مشارکت در تولید ۸۲ و ۷۷ اثر به عنوان پرتولیدترین وابستگی‌های سازمانی در میان تولیدات علمی حوزه روان‌شناسی ورزش شناسایی شدند.

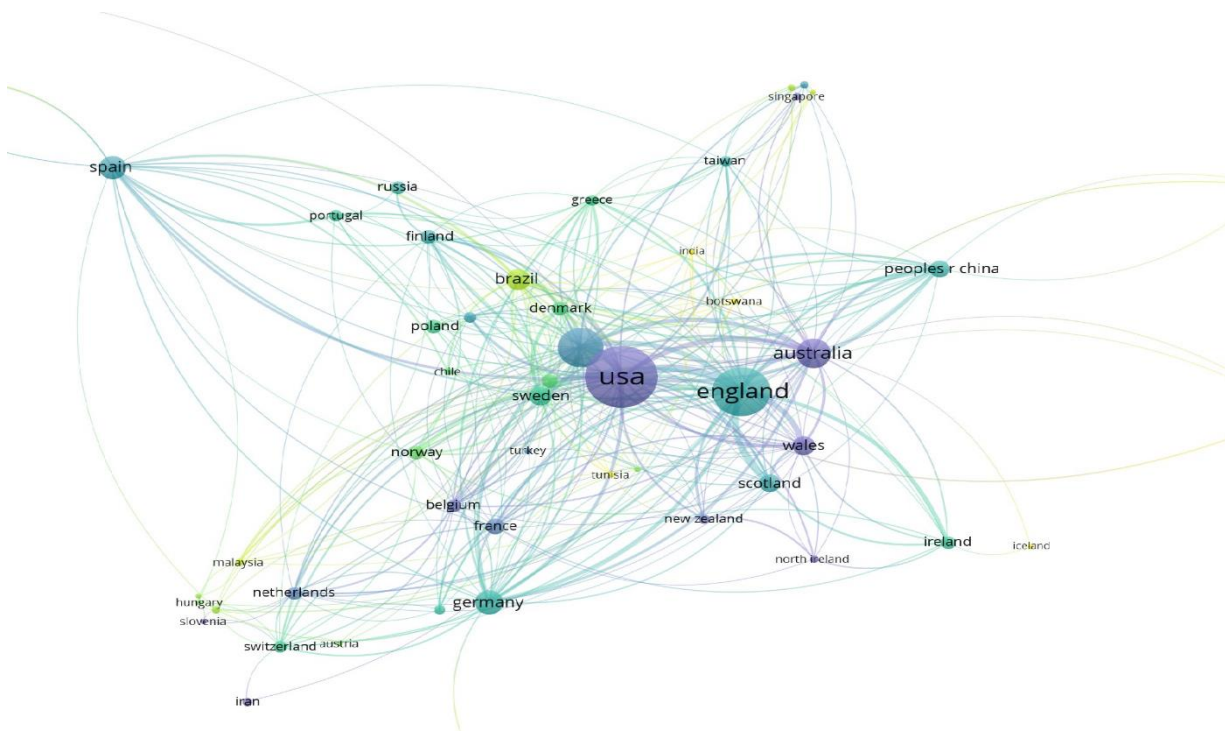
سؤال پنجم. پژوهشگران کدام کشورها بیشترین تولیدات علمی حوزه رهبری اخلاقی در پایگاه اطلاعاتی وب‌آوساینس را داشته‌اند؟

نمودار ۲. شبکه همکاری کشورها در تولیدات علمی حوزه روان‌شناسی ورزش در پایگاه اطلاعاتی وب‌آوساینس

بررسی تولیدات علمی کشورهای مختلف جهان در حوزه روان‌شناسی ورزش نشان داد نویسندگانی از 86 کشور دنیا در تولید آثار علمی فعالیت داشته‌اند داده‌های نمودار ۲ کشورهایی که بیشترین تولید علمی در این حوزه را داشته‌اند نشان می‌دهد. داده‌های ارائه شده بیانگر این است که بیشترین آثار توسط نویسندگان کشور آمریکا با ۱۰۱۵ مقاله در رتبه اول، انگلستان با 584 مقاله و کانادا با 374 مقاله و در رتبه دوم و سوم قرار دارند این سه کشور در مجموع 70.273 درصد از آثار علمی حوزه روان‌شناسی ورزش را منتشر کرده‌اند.

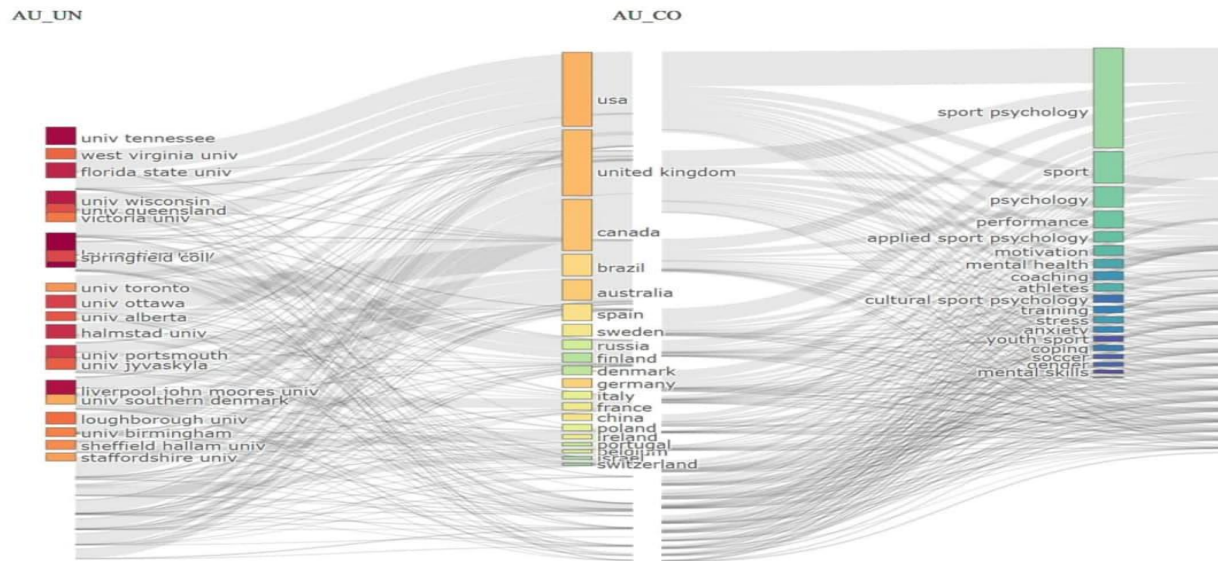
سؤال ششم. وضعیت همکاری کشورها در تولیدات علمی حوزه روان‌شناسی ورزش در وب‌آوساینس چگونه است؟

نقشه ۲. شبکه همکاری کشورها در تولیدات علمی حوزه روان‌شناسی ورزشی در پایگاه اطلاعاتی وب‌آوساینس

شبکه همکاری تولیدات علمی کشورهای مختلف جهان حوزه روان‌شناسی ورزشی در نقشه ۲. نشان داده شده است داده‌های ارائه شده بیانگر این است که. بیشترین همکاری بین کشورها آمریکا و انگلستان در رتبه اول، آمریکا و استرالیا در رتبه دوم و آمریکا و اسپانیا و آلمان در رتبه سوم است

سؤال هفتم. ارتباط میان کشورها، دانشگاه‌ها و کلیدواژه‌های این حوزه به چه صورت است؟

نمودار ۴: نمودار مفهومی کلیدواژه، کشور و دانشگاه در برون‌دادهای علمی حوزه موضوعی روان‌شناسی ورزش در پایگاه اطلاعاتی وب‌آوساینس

طبق نمودار ۴، پژوهشگران مختلف به کلیدواژه‌های مربوط به حوزه روان‌شناسی ورزش توجه متفاوتی داشته‌اند. همچنین آنچه که از این نمودار می‌توان دریافت کرد این است که آمریکا وابستگی نویسنده بیشتری دارد و به دنبال آن انگلستان و کانادا قرار دارند. با مشاهده ضخامت خط اتصال از کشوری به نویسنده دیگر، میتوان دریافت که دانشگاه تنسی مشارکت کننده اصلی از آمریکا و دانشگاه ویسکونزا از انگلستان بیشترین مشارکت را در بین نویسندگان دارند.

سؤال هشتم. نقشه شبکه واژگان به کاررفته در مدارک علمی حوزه روان‌شناسی ورزش در پایگاه اطلاعاتی وب‌آوساینس چگونه است؟

به‌منظور تفکیک واژگان کلیدی که با مفهوم روان‌شناسی ورزش ارتباط داشته‌اند، کلمات کلیدی موجود در عنوان و چکیده مقالات مرتبط با مفهوم رهبری اخلاقی در نشریات مختلف، با استفاده از برنامه VOSviewer استخراج شد. طبق نقشه ۳، با توجه به اینکه، پرکاربردترین کلمات کلیدی با دایره‌های بزرگ‌تر و کم‌کاربردترین کلمات با دایره‌های کوچک‌تر نشان داده شده است. براین اساس، پرکاربردترین واژگان کلیدی پژوهشگران به ترتیب؛ واژگان «عملکرد»، «ورزش»، «روان‌شناسی ورزش»، «تجربه»، «اضطراب»، «اعتماد»، «ارزشمندی» «سلامت» «مهارت» دارای بیشترین درجه مرکزیت در شبکه ترسیم شده واژگان هستند.

آمریکا بیشترین همکاری‌های بین‌المللی را در زمینه تولیدات علمی روان‌شناسی ورزشی با کشورهای انگلستان، استرالیا، اسپانیا و آلمان داشته است. الگوهای همکاری بین‌المللی و تمرکز موضوعی پژوهشگران مختلف را در حوزه روان‌شناسی ورزش نشان می‌دهد داد پژوهشگران مختلف بر کلیدواژه‌های متفاوتی در حوزه روان‌شناسی ورزش تمرکز داشته‌اند دانشگاه تنسی در آمریکا و دانشگاه ویسکونزا در انگلستان، بیشترین مشارکت و همکاری را در میان نویسندگان این حوزه داشته‌اند نتایج با یافته‌های تاش و همکاران (۲۰۲۱) همسو است .

بر اساس تحلیل واژگان کلیدی مقالات مرتبط با روان‌شناسی ورزش، پرکاربردترین واژگان به ترتیب عبارتند از: عملکرد، ورزش، روان‌شناسی ورزش، تجربه، اضطراب، اعتماد، ارزشمندی، سلامت و مهارت. این واژگان نشان می‌دهند که مطالعات در حوزه روان‌شناسی ورزش عمدتاً متمرکز بر بررسی عوامل روان‌شناختی مؤثر بر عملکرد ورزشی، تجربیات ورزشکاران، مدیریت اضطراب و استرس، افزایش اعتمادبه‌نفس ارزشمندی ذهنی، ارتقای سلامت روان و توسعه مهارت‌های روانی بوده است. باتوجه به اهمیت عوامل روانی در موفقیت ورزشکاران، پژوهش‌های این حوزه بر شناسایی و بررسی متغیرهای کلیدی مانند عملکرد، تجربه، اضطراب، اعتمادبه‌نفس، سلامت روان و مهارت‌های روان‌شناختی تمرکز داشته‌اند تا بتوانند راهکارهای مناسب برای بهبود عملکرد ورزشی از طریق مدیریت و تقویت جنبه‌های روانی ارائه دهند. نتایج با یافته‌های نعیمی کیا و همکاران (۱۳۹۸) و آرش و همکاران (۱۴۰۲) هم راستا است.

ملاحظات اخلاقی

حامی مالی

هزینه‌های مطالعه حاضر توسط نویسندگان مقاله تامین شد.

تعارض منافع

بنابر اظهار نویسندگان مقاله حاضر فاقد هرگونه تعارض منافع بوده است.

References

- Arash, A., Hasani Z., Yousefi B., Tahmasabi V. (2024). Scientometric analysis of scientific productions in the field of sports sciences in the web oscience database. *Caspian Scientific Journal*. 10 (2):53-64. [in Persian]
- Ashuri, H., & Khasseh, A. (2019). Scientometric analysis of Iran's sports medicine researches in the reference database of the Islamic world. *Research in Rehabilitation Sciences*, 16(1), 70-79. doi: 10.22122/jrrs.v16i0.3509. [in Persian]
- Chen, Y., Tan, T. C., & Chong, F. C. (2020). A bibliometric analysis of sport management research in the Web of Science. *Journal of Sport Management*, 34(6), 519-533.
- Ekkekakis, P. (2013). *Routledge handbook of physical activity and mental health*. Routledge.
- Reardon, C. L., & Factor, R. M. (2010). Sport psychiatry: a systematic review of diagnosis and medical treatment of mental illness in athletes. *Sports medicine*, 40(11), 961-980.
- Gilly William F. et al., (2018), *Sport Psychology: Concepts and Applications*, Oxford University Press
- Kim, A. Ch. (2012). *Knowledge structure in sport management: Bibliometric and social network analyses (Unpublished doctoral dissertation)*. The Ohio State University, Ohio, United States.
- Kim, A. C. H., Chelladurai, P., & Kim, Y. K. (2015). Scholarly thrusts in the journal of sport management: Citation analysis. *Global Sport Business Journal*, 3, 1-20.
- Naimi Kia, M., Gholami, A., Helalizadeh, M., Ahar, S. , Iranian, R. (2018). Content analysis and comparison of specialized publications in the field of movement behavior and sports psychology in Iran, *Movement Behavior Journal*, 37, 107-134. [in Persian]
- Reardon, C. L., & Factor, R. M. (2010). Sport psychiatry: a systematic review of diagnosis and medical treatment of mental illness in athletes. *Sports medicine*, 40(11), 961-980.
- Rezaei Soufi, M., Khasseh, A., & Khasseh, A. (2018). A scientometric analysis of Iranian sport sciences researchers in ISI. *Communication Management in Sport Media*, 5(3), 49-62. [in Persian]

- Shahbazi, R. (1401). The scientific output of Iran's sports physiology in the field of health based on the Web of Science database (2002-2021): a scientometric study. *Applied health studies in exercise physiology*, 9(2), 93-111. doi: 10.22049/jahssp.2022.27920.1486. [in Persian]
- Singh, V. K., & Kumar, A. (2018). Scientometric study of sport management research. *Library Philosophy and Practice*, 1-18.
- Taş, H. Mikhaylova, A., Ödemiş, H., Çisem Uçar, E., Söğüt, M (2021). Characteristics of Articles Published in Different Quartiles: A Bibliometric Analysis of Sport and Exercise Psychology Journals, *baltic journal of sport & health sciences*,4(123); 2021; 35–44; ISSN 2351-6496 / eISSN 2538-8347. DOI: <https://doi.org/10.33607/bjshs.v4i123.1145>
- Weinberg, R. S., & Gould, D. (2019). *Foundations of sport and exercise psychology*, 7th edition. Human Kinetics.
- Zavrsnik, E., Kokol, P., Pisot, R., & Blazun, H. (2015). Education and sport: Identifying most productive research topics related to muscle with bibliometric analysis. *Journal of Physical Education and Sport*, 15(1), 77-81.